

Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής
Τρίτη Έκθεση

Δεκέμβριος 2016

Εισαγωγή

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής, στο εξής αναφερόμενη ως η Επιτροπή συστάθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 4 του Ελληνικού Στατιστικού Νόμου (Ν. 3832 της 9^{ης} Μαρτίου 2010, όπως έχει τροποποιηθεί). Ο Νόμος ορίζει ότι η Επιτροπή αποτελείται από πέντε μέλη ως εξής:

- α) Ένα μέλος που υποδεικνύεται από τη Βουλή των Ελλήνων,
- β) ένα μέλος που υποδεικνύεται από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat),
- γ) ένα μέλος που υποδεικνύεται από τον Ευρωπαϊκό Συμβουλευτικό Φορέα για τη Διακυβέρνηση στον τομέα της Στατιστικής (ESGAB),
- δ) ένα μέλος που υποδεικνύεται από την Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος (ESSC), και
- ε) ένα μέλος που υποδεικνύεται από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στην Επιτροπή χωρίς ψήφο.

Έργο της Επιτροπής, όπως ορίζεται στο Νόμο, είναι η κατάρτιση ετήσιας έκθεσης σχετικά με την εφαρμογή των Αρχών 1 ως 6 του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές στο Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα. Η έκθεση υποβάλλεται στη Βουλή των Ελλήνων, αφού ενημερωθεί σχετικά ο Ευρωπαϊκός Συμβουλευτικός Φορέας για τη Διακυβέρνηση στον τομέα της Στατιστικής, και δημοσιοποιείται μετά την υποβολή της στη Βουλή.

Σύμφωνα με το Νόμο, και αφού είχε συμβουλευτεί τους διαφόρους φορείς που υποδεικνύουν τα μέλη, ο Υπουργός Οικονομικών εξέδωσε τον Ιανουάριο του 2013 Απόφαση (Αρ. Πρωτ. Δ6Α1001384ΕΞ2013, όπως έχει τροποποιηθεί), με την οποία συγκροτείται η Επιτροπή και ορίζονται τα πέντε μέλη για τη διετή περίοδο 2013-2014. Σύμφωνα με την εντολή που της είχε ανατεθεί, η αρχική Επιτροπή συνέταξε δύο ετήσιες εκθέσεις, το Σεπτέμβριο του 2013¹ και το Δεκέμβριο του 2014², αντίστοιχα, κατά τη διάρκεια της θητείας της, η οποία έληξε στο τέλος του 2014. Σύμφωνα με το Νόμο όπως ίσχυε τότε, επανεξετάσθηκε το μέλλον της Επιτροπής από τις Ελληνικές Αρχές και αποφασίστηκε να τροποποιηθεί ο Νόμος

¹http://www.statistics.gr/documents/20181/300673/report_adv_2013_GR.pdf/47cee2cf-6550-4e14-bf79-921d0a695eb2

²http://www.statistics.gr/documents/20181/300673/report_adv_2014_GR.pdf/32c18e1e-8846-4ea1-8d23-b3a96a269968

προκειμένου να συσταθεί η Επιτροπή ως μόνιμη συμβουλευτική επιτροπή, με μέλη τα οποία θα διορίζονται από τον Υπουργό Οικονομικών για διετή θητεία. Ο Νόμος τροποποιήθηκε δεόντως τον Ιούλιο του 2015 και ο Υπουργός Οικονομικών εξέδωσε Απόφαση (Αρ. Πρωτ. 0002491ΕΞ2016) το Μάρτιο του 2016, ορίζοντας νέα μέλη για την περίοδο 2016 έως και 2017. Τα στοιχεία των μελών που ορίστηκαν στην επανασυσταθείσα Επιτροπή δίνονται στο Παράρτημα 1. Σύμφωνα με την Απόφαση, η κα Χριστίνα Καραμιχαλάκου από την ΕΛΣΤΑΤ ορίστηκε ως Γραμματέας της Επιτροπής.

Η πρώτη σύσκεψη της νέας Επιτροπής πραγματοποιήθηκε στις 24 Ιουνίου 2016 και ο κ. Gerry O' Hanlon, πρώην Επικεφαλής της Ιρλανδικής Στατιστικής Υπηρεσίας και μέλος της Επιτροπής που έχει υποδειχθεί από τον ESGAB, επανεξελέγη ως Πρόεδρος. Ο κ. Αθανάσιος Θανάπουλος, ο οποίος διορίστηκε ως Πρόεδρος της ΕΛΣΤΑΤ το Φεβρουάριο του 2016, διαδεχόμενος τον κ. Ανδρέα Γεωργίου, συμμετείχε στη σύσκεψη σύμφωνα με το Άρθρο 4(5) του Νόμου. Η εν λόγω σύσκεψη επικεντρώθηκε κυρίως στην ανασκόπηση της προόδου που σημειώθηκε από τις τελευταίες συσκέψεις το 2014, εστιάζοντας ιδιαίτερα στην ανταπόκριση στις δράσεις που είχε εισηγηθεί η τελευταία έκθεση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής (2014) και η Επιθεώρηση Ομοτίμων (Peer Review) του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος η οποία διεξήχθη το Νοέμβριο του 2014 και δημοσιεύθηκε στον ιστοχώρο της Eurostat το Μάρτιο του 2015³. Κατά τη σύσκεψη αποφασίστηκε ότι θα πρέπει να εκπονηθεί μια έκθεση στο τέλος του 2016, δηλαδή η 3^η έκθεση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής. Καθώς δεν είχε δημοσιευθεί έκθεση το 2015, και δεδομένου ότι η Επιτροπή ξεκίνησε τις δραστηριότητές της μόλις στα μέσα του 2016, συμφωνήθηκε η 3^η έκθεση να επικεντρωθεί στα εξής:

- Εξέταση της εφαρμογής των Αρχών 1 έως 6 του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές (ΚΟΠ) στο Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα, ιδιαίτερα σε σχέση με τις εξελίξεις από το 2014, και
- Εξέταση της προόδου του προγράμματος για την Πιστοποίηση Στατιστικών που παράγονται από άλλες Εθνικές Αρχές.

Κατά τη δεύτερη σύσκεψή της στις 6-7 Οκτωβρίου 2016, η Επιτροπή συναντήθηκε με τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη για την ΕΛΣΤΑΤ προκειμένου να συζητήσει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή των Αρχών 1 έως 6. Μεταξύ αυτών ήταν υψηλόβαθμα

³<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/4372828/2015-EL-Report/488eadf4-da69-40db-b48b-884c6ac4937c>

στελέχη της ΕΛΣΤΑΤ, της Eurostat, ανώτερα στελέχη από σημαντικά Υπουργεία και εκπρόσωποι των οικονομικών μέσων μαζικής ενημέρωσης. Επιπλέον, η Επιτροπή είχε μια διεξοδική συζήτηση σχετικά με το πρόγραμμα Πιστοποίησης Στατιστικών, με την αρμόδια ομάδα από την ΕΛΣΤΑΤ και με εκπροσώπους από τα τρία Υπουργεία⁴ για τα οποία είναι σε εξέλιξη η διαδικασία πιστοποίησης. Η 3^η έκθεση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής υιοθετήθηκε επίσημα κατά την τρίτη σύσκεψη της Επιτροπής στις 13 Ιανουαρίου 2017.

Μέρος 1: Εξέταση της Εφαρμογής των Αρχών 1 έως 6 του ΚΟΠ

Αρχή 1 – Επαγγελματική Ανεξαρτησία

Η επαγγελματική ανεξαρτησία των στατιστικών αρχών από άλλες πολιτικές, ρυθμιστικές ή διοικητικές υπηρεσίες και φορείς, καθώς και από φορείς του ιδιωτικού τομέα, διασφαλίζει την αξιοπιστία των ευρωπαϊκών στατιστικών

Στις πρώτες δύο εκθέσεις της, η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής επαίνεσε την Ελληνική Κυβέρνηση και το Κοινοβούλιο για το εύρος των θεσμικών και οργανωτικών μέτρων που τέθηκαν σε εφαρμογή για να στηρίξουν την επαγγελματική ανεξαρτησία και κατ' επέκταση την αξιοπιστία του εθνικού στατιστικού συστήματος. Αυτά τα μέτρα περιλαμβάνουν ειδικότερα: το Νόμο 3832 της 9^{ης} Μαρτίου 2010 για το Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα (ΕΛΣΣ) και τη σύσταση της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) ως Ανεξάρτητης Αρχής, όπως ισχύει, και τη Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές που υπογράφηκε από την Κυβέρνηση το Φεβρουάριο του 2012, αφού είχε εγκριθεί από το Κοινοβούλιο και κατοχυρωθεί με το Νόμο 4051/2012. Τους ίδιους επαίνους επανέλαβε και η Ομάδα Επιθεωρητών της Επιθεώρησης Ομοτίμων, η οποία κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα, παρά τις επιφυλάξεις σχετικά με την πραγματική εφαρμογή κάποιων θεσμικών διατάξεων, ότι “η ύπαρξή τους είναι, παρ’ όλα αυτά, μια σημαντική δύναμη, με την έννοια ότι η πρόθεσή τους είναι σαφής και χρήσιμη”.

Η Επιτροπή σημειώνει με ικανοποίηση ότι ένας αριθμός συστάσεων για τροποποιήσεις των θεσμικών διατάξεων προκειμένου να βελτιωθεί η συμμόρφωση με την αρχή της Επαγγελματικής Ανεξαρτησίας, οι οποίες έγιναν στην τελευταία της έκθεση και στην Έκθεση της Επιθεώρησης Ομοτίμων, υλοποιήθηκαν μέσω μιας αναθεώρησης του Ελληνικού

⁴Υπουργεία Οικονομικών, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, και Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

Στατιστικού Νόμου, η οποία εγκρίθηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο τον Ιούλιο του 2015. Οι κυριότερες αλλαγές στο Νόμο ήταν οι εξής:

- Άρθρο 3: Συνιστάται η Συμβουλευτική Επιτροπή του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος (ΣΥΕΠΕΛΣΣ) προκειμένου να συνδράμει την ΕΛΣΤΑΤ όσον αφορά στη συνεκτίμηση των αναγκών των χρηστών στη διαμόρφωση, το συντονισμό και την υλοποίηση των στρατηγικών στόχων και προτεραιοτήτων για το εθνικό στατιστικό σύστημα, κυρίως σε σχέση με την προετοιμασία του Ελληνικού Στατιστικού Προγράμματος και των ετήσιων προγραμμάτων εργασίας της ΕΛΣΤΑΤ (σύσταση της Έκθεσης της Επιθεώρησης Ομοτίμων),
- Άρθρο 11: Περιλαμβάνεται η απαίτηση να παρέχει τη γνώμη της η ΕΛΣΤΑΤ πριν από την κατάθεση στη Βουλή κάθε διάταξης η οποία ενδέχεται να επηρεάσει άμεσα ή έμμεσα τη λειτουργία της ΕΛΣΤΑΤ, την παραγωγή επίσημων στατιστικών στην Ελλάδα ή τις διατάξεις του Στατιστικού Νόμου (σύσταση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής για την προστασία της ακεραιότητας του στατιστικού συστήματος και της στατιστικής νομοθεσίας), και
- Άρθρο 13: Περιλαμβάνονται λεπτομερείς προδιαγραφές μιας ανοικτής και διαφανούς διαδικασίας για το διορισμό του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ, στην οποία συμμετέχει μια ανεξάρτητη επιτροπή εμπειρογνομόνων για την επιλογή του, που προσδιορίζει και εισηγείται στον Υπουργό Οικονομικών τον καλύτερο υποψήφιο για τη θέση (σύσταση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής και της Ομάδας Επιθεωρητών της Επιθεώρησης Ομοτίμων).

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής χαιρετίζει αυτές τις αλλαγές ως ενδεικτικές της βούλησης των Ελληνικών Αρχών να βελτιώσουν τη νομοθεσία και τις οργανωτικές διευθετήσεις, ανταποκρινόμενες στις συστάσεις της Επιτροπής και άλλων για την ενίσχυση του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος. Η Επιτροπή χαιρετίζει ιδιαίτερα το γεγονός ότι ο νέος Πρόεδρος της ΕΛΣΤΑΤ, ο κ. Θανόπουλος, διορίστηκε στις αρχές του 2016 με εφαρμογή της διαδικασίας που καθορίζεται στο Άρθρο 13.

Ωστόσο, παρά τις εν λόγω βελτιώσεις στο νομικό και οργανωτικό πλαίσιο, εξακολουθεί να υπάρχει σοβαρή ανησυχία ως προς την εμφανή απουσία σύνδεσης μεταξύ των υποδειγματικών θεσμικών και οργανωτικών μέτρων και της αποδοχής τους στην πράξη από πολιτικούς, στελέχη της διοίκησης και άλλους στο ευρύτερο εξωτερικό περιβάλλον. Οι

μακροχρόνιες δικαστικές διαδικασίες κατά του πρώην Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ, κ. Γεωργίου, και δύο υψηλόβαθμων συναδέλφων του, της κας Ξενάκη και του κ. Μολφέτα, με την κατηγορία της συνωμοσίας για τεχνητή διόγκωση των στοιχείων του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης του 2009, εξακολουθεί να πλήττει την υπόληψη και να θέτει εν αμφιβόλω την ικανότητα της ΕΛΣΤΑΤ και του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος να θεωρείται ότι λειτουργούν με επαγγελματικά ανεξάρτητο τρόπο.

Στο Παράρτημα 2 συνοψίζεται το χρονικό των δικαστικών διαδικασιών κατά του κ. Γεωργίου και των συναδέλφων του κατά την πενταετή περίοδο 2011- 2016.

Εκτός από την επιβεβαίωση του χρονικού διαστήματος που έχει παρέλθει από τότε που άρχισαν οι δικαστικές διαδικασίες, το Σεπτέμβριο του 2011, το χρονικό των δικαστικών διαδικασιών είναι επίσης αξιοσημείωτο, γιατί καταδεικνύει πως σε τρεις ξεχωριστές περιπτώσεις οι δικαστές/εισαγγελείς έχουν εισηγηθεί, κατόπιν λεπτομερούς εξέτασης όλων των σχετικών θεμάτων, ότι θα πρέπει να αποσυρθούν οι ουσιαστικές ποινικές κατηγορίες. Στην τρίτη περίπτωση, η εν λόγω εισήγηση έγινε δεκτή από το Συμβούλιο Εφετών, το οποίο με βούλευμά του απάλλαξε τους κατηγορούμενους από τις ουσιαστικές κατηγορίες εναντίον τους. Όμως, η Αντιεισαγγελέας του Αρείου Πάγου άσκησε αναίρεση του απαλλακτικού βουλεύματος και, μετά από μακρά εξέταση, ο Άρειος Πάγος έδωσε εντολή, τον Αύγουστο του 2016, στο Συμβούλιο Εφετών να επανεξετάσει την απόφασή του.

Παράλληλα με την απόφαση αυτή, η Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου (πρώην Αντιεισαγγελέας) διέταξε τη διεξαγωγή νέας έρευνας με αφορμή ισχυρισμούς ΜΜΕ ότι η ΕΕ, το ΔΝΤ και Έλληνες αξιωματούχοι συνωμότησαν με σκοπό την τεχνητή διόγκωση των στοιχείων του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης του 2009. Δεδομένου ότι στην εν λόγω έρευνα περιλαμβάνονται επώνυμα στελέχη της Eurostat, σκοπός των ισχυρισμών είναι ο υπαινιγμός ότι η ακεραιότητα της Eurostat και του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος είναι υπό αμφισβήτηση. Η άποψη της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής είναι ότι θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη τέτοιοι υπαινιγμοί και θα πρέπει να υπάρχει μια σθεναρή υπεράσπιση από τους σχετικούς θεσμούς, προκειμένου να προστατευθεί η υπόληψη όχι μόνον των επίσημων Ελληνικών στατιστικών, αλλά και των Ευρωπαϊκών στατιστικών.

Η απόφαση του Αρείου Πάγου να δώσει εντολή στο Συμβούλιο Εφετών να επανεξετάσει το απαλλακτικό του βούλευμα είχε ως αποτέλεσμα την επανέναρξη της όλης διαδικασίας, με νέες έρευνες. Μολονότι δεν μπορεί να προβλεφθεί μια πρόωμη απόφαση, είναι κάπως καθησυχαστικό το γεγονός ότι ο Εισαγγελέας που όρισε το Συμβούλιο Εφετών για να

επανεξετάσει την υπόθεση υπό το φως της απόφασης του Αρείου Πάγου κατέληξε στο συμπέρασμα σχετικά γρήγορα (το Νοέμβριο του 2016) ότι οι κατηγορίες θα πρέπει και πάλι να αποσυρθούν.

Εκτός από τις ουσιαστικές κατηγορίες, ο κ. Γεωργίου έπρεπε να προσαχθεί και σε δίκη για τρεις πλημμεληματικές κατηγορίες για παράβαση καθήκοντος, οι οποίες περιγράφονται στο Παράρτημα 2. Η πιο σημαντική από αυτές σύμφωνα με τον Κώδικα Ορθής Πρακτικής είναι η κατηγορία ότι δεν ζήτησε την έγκριση του τότε συλλογικού οργάνου της ΕΛΣΤΑΤ για τα στοιχεία του Χρέους και του Ελλείμματος του 2009 πριν την υποβολή τους στη Eurostat και τη δημοσιοποίησή τους – το οποίο, αν είχε γίνει, θα ερχόταν σε άμεση σύγκρουση με το δείκτη 1.4 του Κώδικα. Μετά από μεγάλη καθυστέρηση, η υπόθεση εκδικάστηκε στις 6 Δεκεμβρίου από τρεις δικαστές του Πρωτοδικείου, οι οποίοι ομόφωνα αθώωσαν τον κ. Γεωργίου και για τις τρεις κατηγορίες. Η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής πρέπει να επικροτήσει αυτή την απόφαση του δικαστηρίου στο βαθμό που η εξήγησή της επιβεβαιώνεται από τον Κώδικα Ορθής Πρακτικής. Εν τούτοις, η απόφαση του δικαστηρίου ήταν βραχύβια γιατί ακυρώθηκε μέσα σε δύο εβδομάδες από την Εισαγγελία Πρωτοδικών, η οποία έχει τώρα παραπέμψει την υπόθεση στο Εφετείο για επανάληψη της δίκης στο ανώτατο δικαστήριο. Οι λόγοι της απόφασης αυτής δεν ήταν διαθέσιμοι κατά το χρόνο σύνταξης της παρούσας Έκθεσης, αλλά η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής σημειώνει ότι είναι η τέταρτη φορά που απόφαση υπέρ του κ. Γεωργίου ακυρώθηκε ή ανατράπηκε με άλλον τρόπο.

Η απόφαση του Αρείου Πάγου σχετικά με την ουσιαστική ποινική κατηγορία αποτέλεσε αντικείμενο κάποιων πολύ επικριτικών δημόσιων σχολιασμών τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Δημοσιεύθηκε ένας αριθμός διακεκριμένων επικριτικών άρθρων σε έγκριτα διεθνή μέσα ενημέρωσης, ενώ το Διεθνές Στατιστικό Ινστιτούτο (ISI), μεταξύ άλλων, εξέδωσε σχετική δήλωση⁵. Η δήλωση του ISI πιθανότατα συνοψίζει την ανησυχία την οποία αισθάνθηκαν οι επίσημοι στατιστικοί ανά τον κόσμο, συμπεραίνοντας ότι είναι αδιανόητο ανώτεροι επαγγελματίες στατιστικοί στην Ελλάδα που παράγουν υψηλής ποιότητας στατιστικές, οι οποίες επαληθεύονται με ανεξάρτητο τρόπο και εγκρίνονται σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, να διώκονται για την εργασία αυτή.

Με αφορμή την απόφαση αυτή, συντάχθηκε μια επιστολή σε υψηλό επίπεδο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την οποία υπέγραψαν από κοινού ο Αντιπρόεδρος Ντομπρόβσκις και

⁵<https://www.isi-web.org/images/news/2016-09ISI%20Statement%20on%20Greece.pdf>

οι Επίτροποι Τίσεν και Μοσκοβισί, και απευθυνόταν προς τον Υπουργό Οικονομικών, κ. Τσακαλώτο.

Αν και απέφυγαν να σχολιάσουν τις εθνικές δικαστικές διαδικασίες καθαυτές, σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική, οι Επίτροποι εξέφρασαν εντούτοις τη βαθύτατη ανησυχία τους “για δηλώσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης σχετικά με την υπόθεση, οι οποίες φαίνεται να θέτουν υπό αμφισβήτηση την εγκυρότητα των δημοσιονομικών στοιχείων επί των οποίων βασίστηκαν τα διαδοχικά Προγράμματα Οικονομικής Προσαρμογής για την Ελλάδα” και στη συνέχεια ανέφεραν ότι διέβλεπαν “σημαντικό κίνδυνο να πληγεί σοβαρά η αξιοπιστία των Ελληνικών στατιστικών”. Κατά συνέπεια, οι Επίτροποι καλούσαν την Ελληνική Κυβέρνηση να “αμφισβητήσει ενεργά και δημόσια την εσφαλμένη εντύπωση ότι τα στοιχεία παραποιήθηκαν κατά την περίοδο 2010-2015 και να προστατεύσει την ΕΛΣΤΑΤ και το προσωπικό της από τέτοιου είδους αβάσιμους ισχυρισμούς”.

Παρότι ο Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών ανέφερε πως η Κυβέρνηση ήταν ικανοποιημένη με τα στοιχεία, κάποιοι σχολιαστές παρατήρησαν ότι δεν παρείχε την πλήρη δημόσια υποστήριξη που ζητούσαν οι Επίτροποι. Πράγματι, από μεταγενέστερες αναφορές των μέσων μαζικής ενημέρωσης που είδε η η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής, φαίνεται ότι μέλη όλων των πολιτικών κομμάτων έκαναν δηλώσεις σχετικά με τις δικαστικές διαδικασίες οι οποίες αντανάκλουν μάλλον την πολιτική τους ατζέντα αντί να αντιμετωπίζουν τυχόν ανησυχίες για τις αρνητικές επιπτώσεις στο στατιστικό σύστημα. Το ευρύ πολιτικό πλαίσιο γύρω από τις δικαστικές διαδικασίες επιβεβαιώθηκε, επίσης, ομόφωνα από τους εκπροσώπους των μέσων ενημέρωσης τους οποίους συνάντησε η Επιτροπή τον Οκτώβριο. Μάλιστα, υποστηρίχθηκε ότι ο λόγος για τον οποίο οι δικαστικές διαδικασίες συνεχίζονται τόσο καιρό οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στο πολιτικό πλαίσιο που τις περιβάλλει.

Στις προηγούμενες εκθέσεις της, η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής είχε επιστήσει την προσοχή στον ενδεχομένως επιζήμιο αντίκτυπο των παρατεταμένων δικαστικών διαδικασιών στην αξιοπιστία και ανεξαρτησία της ΕΛΣΤΑΤ και στο ευρύτερο επίσημο στατιστικό σύστημα. Ως εκ τούτου, επικροτεί θερμά την παρέμβαση των Επιτρόπων της ΕΕ, οι οποίοι ουσιαστικά έκαναν την ίδια επισήμανση, και, κατά συνέπεια, καλεί και πάλι την Ελληνική Κυβέρνηση και τους Κοινοβουλευτικούς ηγέτες να ανταποκριθούν κατάλληλα στις εκφραζόμενες ανησυχίες, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Δέσμευσης για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές.

Τέλος, η Επιτροπή θα ήθελε επίσης να επιστήσει την προσοχή στο γεγονός ότι οι εναγόμενοι στις δικαστικές διαδικασίες υποχρεούνται να καλύπτουν τα δικαστικά τους έξοδα εξ ιδίων πόρων. Κάτι τέτοιο είναι εξαιρετικά ασύνηθες, δεδομένου ότι αμφισβητούνται σε σχέση με αποφάσεις που έλαβαν και ενέργειες στις οποίες προέβησαν στο πλαίσιο της εκτέλεσης των καθηκόντων τους. Πολλώ δε μάλλον λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι τα αποτελέσματα των ενεργειών και αποφάσεών τους, δηλαδή οι παραγόμενες στατιστικές έχουν επιβεβαιωθεί ως πλήρως συμμορφούμενες με τα υψηλότερα διεθνή πρότυπα. Στις περισσότερες δικαιοδοσίες, οι αξιωματούχοι που περιέρχονται σε τέτοιες καταστάσεις αποζημιώνονται από τον εργοδότη τους, δηλαδή το Κράτος, για τα δικαστικά και λοιπά έξοδα. Στην προκειμένη περίπτωση τα προκαλούμενα κόστη είναι σημαντικά και οι εναγόμενοι έχουν βασισθεί σε βοήθεια από διάφορες πηγές, όπως από τους αποφοίτους των πρώην πανεπιστημίων τους και στη συγκέντρωση χρημάτων από τη διεθνή κοινότητα των επίσημων στατιστικών, για την κάλυψη των δικαστικών τους εξόδων. Η Επιτροπή κατανοεί ότι η απουσία αποζημίωσης είναι η φυσιολογική κατάσταση στην Ελλάδα, υπό την έννοια ότι ισχύει για το σύνολο του ελληνικού δημόσιου τομέα, και όχι μόνο για την ΕΛΣΤΑΤ. Εντούτοις, η Επιτροπή πιστεύει ότι ο/η κάτοχος του αξιώματος του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ (ή υψηλόβαθμα στελέχη που ενεργούν κατ' εξουσιοδότησή του/της) θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να ενεργεί με επαγγελματικά ανεξάρτητο τρόπο χωρίς να φοβάται μήπως αναλάβει προσωπικές οικονομικές υποχρεώσεις εξαιτίας νομικών προσφυγών/δικαστικών διαδικασιών εναντίον του/της ως συνέπεια αυτών των ενεργειών του/της.

Συνεπώς, η Επιτροπή συνιστά τη λήψη κατάλληλων μέτρων ώστε να απομακρυνθεί αυτή η απειλή κατά της επαγγελματικής ανεξαρτησίας της ΕΛΣΤΑΤ και του Προέδρου της. Τέτοιου είδους μέτρα θα ήταν σε πλήρη ευθυγράμμιση με τη Δέσμευση της Κυβέρνησης για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές, ιδιαίτερα με την επίσημη δέσμευση να “ΕΓΓΥΗΘΕΙ και να ΠΡΟΑΣΠΙΣΕΙ την επαγγελματική ανεξαρτησία του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος, και ειδικότερα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ)...”.

Αρχή 2: Εντολή Συλλογής Δεδομένων

Οι στατιστικές αρχές έχουν σαφή νομική εντολή για τη συλλογή πληροφοριών για ευρωπαϊκούς στατιστικούς σκοπούς. Οι διοικήσεις, οι επιχειρήσεις, τα νοικοκυριά και το ευρύ κοινό δύνανται να κληθούν με βάση το νόμο να επιτρέψουν την πρόσβαση σε

δεδομένα ή να παράσχουν δεδομένα για ευρωπαϊκούς στατιστικούς σκοπούς, κατόπιν αιτήματος των στατιστικών αρχών.

Η Επιτροπή έχει σημειώσει ότι η εντολή των Ελληνικών Στατιστικών Αρχών για τη συλλογή πληροφοριών για την ανάπτυξη, παραγωγή και διάχυση των Ευρωπαϊκών Στατιστικών, η πρόσβασή τους σε διοικητικά δεδομένα για στατιστικούς σκοπούς, καθώς και το δικαίωμά τους να απαιτούν ανταπόκριση στις στατιστικές έρευνες, ορίζονται σαφώς στον Ελληνικό Στατιστικό Νόμο, όπως απαιτεί η Αρχή 2 του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές.

Στη δεύτερη έκθεσή της από το Δεκέμβριο του 2014, η Επιτροπή σημείωσε ότι η επίτευξη στην πράξη της πρόσβασης σε διοικητικές πηγές για στατιστικούς σκοπούς προχωρούσε πολύ αργά. Για παράδειγμα, η ΕΛΣΤΑΤ περίμενε αρκετά χρόνια για να αποκτήσει πρόσβαση σε διοικητικά φορολογικά δεδομένα επιχειρήσεων από το Υπουργείο Οικονομικών για την κατάρτιση βασικών στατιστικών (διαρθρωτικές και βραχυχρόνιες στατιστικές επιχειρήσεων). Παρά τις ενέργειες της ΕΛΣΤΑΤ που εγγυώντο την προσήλωσή της σε αυστηρούς όρους για την τήρηση του στατιστικού απορρήτου, και την υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας τον Απρίλιο του 2014 μεταξύ της ΕΛΣΤΑΤ, της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων (ΓΓΔΕ) του Υπουργείου Οικονομικών, της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΓΠΣ) και του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), η διαβίβαση των στοιχείων εκκρεμούσε ακόμη στα τέλη του 2015.

Τον Ιανουάριο του 2016, η ΓΓΔΕ του Υπουργείου Οικονομικών ζήτησε τη γνώμη της Ελληνικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα σχετικά με τη χορήγηση στην ΕΛΣΤΑΤ μη ανωνυμοποιημένων φορολογικών δεδομένων ανά ΑΦΜ. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΛΣΤΑΤ παρείχε σχετικές λεπτομερείς διευκρινίσεις. Στις 12 Μαΐου 2016, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα παρείχε γραπτώς τη γνωμοδότησή της, σύμφωνα με την οποία τα φορολογικά στοιχεία θα μπορούσαν να χορηγηθούν στην ΕΛΣΤΑΤ, υπό την προϋπόθεση η ΕΛΣΤΑΤ να υποβάλει ειδική αιτιολόγηση της στατιστικής ανάγκης για τη χρήση του συνόλου (όχι δείγματος) των φορολογικών δεδομένων. Στις 19 Μαΐου 2016, η ΕΛΣΤΑΤ συμμορφώθηκε με την εν λόγω απαίτηση και έστειλε επιστολή στη ΓΓΔΕ αιτούμενη τα απαραίτητα φορολογικά στοιχεία για τους διάφορους στατιστικούς τομείς με πλήρη αιτιολόγηση της αναγκαιότητάς τους.

Στις 23 Μαΐου 2016, το Υπουργείο Οικονομικών (ΓΓΔΕ) άρχισε επιτέλους τη διαβίβαση φορολογικών στοιχείων στην ΕΛΣΤΑΤ. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η διαβίβαση διοικητικών φορολογικών δεδομένων επιχειρήσεων στην ΕΛΣΤΑΤ για τα έτη 2011-2015 έχει πλέον ολοκληρωθεί, και χαιρετίζει το γεγονός ότι ένα υπογραφέν διμερές συμφωνητικό μεταξύ της ΕΛΣΤΑΤ και της ΓΓΔΕ διασφαλίζει τη συνεχή χορήγηση των φορολογικών στοιχείων και στο μέλλον.

Η Επιτροπή χαιρετίζει τις θετικές αυτές εξελίξεις ως ουσιαστικής σημασίας για την αναβάθμιση όλης της παραγωγής στατιστικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Θα υπάρχει η δυνατότητα μείωσης του φόρτου των ερευνωμένων και βελτίωσης της αναγκαίας εγκαιρότητας και της συνολικής ποιότητας αυτών των στατιστικών.

Τα προαναφερθέντα φορολογικά στοιχεία αφορούν μόνον επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων των ατομικών επιχειρήσεων) και όχι φυσικά πρόσωπα. Ωστόσο, ο Ελληνικός Στατιστικός Νόμος προβλέπει και πρόσβαση σε διοικητικά δεδομένα φυσικών προσώπων.

Στη δεύτερη έκθεσή της, η Επιτροπή σημείωσε τα προβλήματα αναφορικά με την πρόσβαση της ΕΛΣΤΑΤ σε μη οικονομικά διοικητικά στοιχεία. Η Επιτροπή είχε την αίσθηση ότι ο Ελληνικός Στατιστικός Νόμος δεν θεωρείται επαρκής από ορισμένα Υπουργεία προκειμένου να παρέχουν στην ΕΛΣΤΑΤ αυτόματη πρόσβαση σε διοικητικά στοιχεία που απαιτούνται για τη στατιστική παραγωγή. Η Επιτροπή θα ήθελε και πάλι να τονίσει ότι σύμφωνα με τις καλές πρακτικές που ακολουθούνται από πολλά άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ, ο Στατιστικός Νόμος της ΕΕ δίνει στην Εθνική Στατιστική Υπηρεσία το συνολικό δικαίωμα να έχει αυτόματη πρόσβαση σε οποιαδήποτε διοικητικά στοιχεία χρειάζεται για την παραγωγή στατιστικών. Την ίδια στιγμή, υποχρεώνει τους κατόχους των διοικητικών στοιχείων να επιτρέπουν και να οργανώνουν την πρόσβαση της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας στα διοικητικά στοιχεία που ζητούνται. Μνημόνια Συνεργασίας μεταξύ του κατόχου των διοικητικών στοιχείων και της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας χρειάζονται μόνο για τον προσδιορισμό των τεχνικών λεπτομερειών και χρονοδιαγραμμάτων παράδοσης των στοιχείων ή για ρυθμίσεις άμεσης πρόσβασης κλπ.

Σήμερα αναγνωρίζεται γενικώς από στατιστικές Υπηρεσίες και κυβερνήσεις ότι η αξιοποίηση διοικητικών στοιχείων τόσο στον οικονομικό όσο και στον κοινωνικό τομέα για στατιστικούς σκοπούς παρέχει έναν οικονομικά αποτελεσματικό τρόπο κατάρτισης των επίσημων στατιστικών, καθώς επίσης ευκαιρίες για τη βελτίωση της ποιότητας των στατιστικών.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ενθαρρύνει την ΕΛΣΤΑΤ να συνεχίσει τις προσπάθειές της για την απόκτηση πρόσβασης σε διοικητικά στοιχεία φυσικών προσώπων προκειμένου να βελτιώσει τις στατιστικές σε σχέση με κοινωνικά θέματα, υγειονομική περίθαλψη, εγκληματικότητα και αγορά εργασίας κλπ. Παρομοίως, η Επιτροπή ενθαρρύνει την κυβέρνηση, τα Υπουργεία και άλλους κατόχους διοικητικών στοιχείων να αναγνωρίσουν την αξία των στοιχείων αυτών για στατιστικούς σκοπούς και να διευκολύνουν τη χορήγηση πρόσβασης στην ΕΛΣΤΑΤ σύμφωνα με τις διατάξεις του Στατιστικού Νόμου.

Η Επιτροπή ενημερώθηκε σχετικά με το έργο Ασφαλούς Αποθήκευσης Δεδομένων (Secure Data Warehouse) για τη διαχείριση της παραλαβής διοικητικών στοιχείων στην ΕΛΣΤΑΤ. Σκοπός του εν λόγω έργου είναι να διαμορφωθεί ένα περιβάλλον ασφαλούς βάσης δεδομένων, ικανό να διαχειρίζεται εισερχόμενα σύνολα δεδομένων από εξωτερικές διοικητικές Υπηρεσίες. Η βασική λειτουργικότητα της βάσης δεδομένων είναι η εξής:

- Ένα μοντέλο ασφαλούς ανταλλαγής για την εισαγωγή των συνόλων δεδομένων που παρέχονται στην ΕΛΣΤΑΤ με διάφορα μέσα (οπτικούς δίσκους, ασφαλείς συνδέσεις δικτύου κλπ.) ή ανακτώνται από το ίδιο το σύστημα μέσω σύνδεσης με τη μηχανογραφική υποδομή άλλων φορέων.
- Ένα υποσύστημα ενσωμάτωσης δεδομένων με τα απαραίτητα εργαλεία και αποθηκευτικό χώρο για την ανάπτυξη και εφαρμογή των διαδικασιών μετασχηματισμού, κανονικοποίησης, καθαρισμού και ανωνυμοποίησης που απαιτούνται στα εσωτερικά πληροφοριακά συστήματα της ΕΛΣΤΑΤ.
- Ένα σύστημα ελεγχόμενης πρόσβασης στα δεδομένα. Το σύστημα έχει μηχανισμούς ελέγχου και καταγραφής προκειμένου να περιορίζει και να ελέγχει/καταγράφει την πρόσβαση σε δεδομένα μόνο για εξουσιοδοτημένους χρήστες. Το σύστημα είναι, επίσης, σε θέση να κάνει ανωνυμοποίηση και συγκάλυψη των δεδομένων, με σκοπό την προστασία ευαίσθητων πληροφοριών.

Η Επιτροπή επικροτεί θερμά αυτή την έγκαιρη πρωτοβουλία ενόψει της αυξανόμενης εστίασης στη χρήση διοικητικών στοιχείων για στατιστικούς σκοπούς.

Η Επιτροπή επικροτεί τη νέα διάταξη του Στατιστικού Νόμου, παράγραφο 7 του Άρθρου 11, η οποία ορίζει ότι θα πρέπει να ζητείται η γνώμη της ΕΛΣΤΑΤ για κάθε νομική διάταξη που αφορά στο σχεδιασμό ή επανασχεδιασμό διοικητικών πηγών και δημόσιων μητρώων. Η διάταξη αυτή, η οποία συνάδει με την Αρχή 8 του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές, θα επιτρέψει στην ΕΛΣΤΑΤ να επηρεάσει την ανάπτυξη διοικητικών πηγών με τρόπο ώστε να βελτιστοποιείται και να διασφαλίζεται η χρήση τους για στατιστικούς σκοπούς.

Η Επιτροπή πληροφορήθηκε ότι επί του παρόντος αυτό δεν ισχύει πάντοτε στην πράξη, και ως εκ τούτου παροτρύνει την Κυβέρνηση, τα Υπουργεία και άλλους κατόχους διοικητικών στοιχείων να διασφαλίσουν την πλήρη συμμόρφωση με την εν λόγω διάταξη χωρίς καθυστέρηση.

Αρχή 3 – Επάρκεια πόρων

Οι πόροι που χορηγούνται στις στατιστικές αρχές επαρκούν για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των Ευρωπαϊκών στατιστικών

Στις πρώτες δύο εκθέσεις της, η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής σημείωσε ότι οι πόροι της ΕΛΣΤΑΤ δεν είναι επαρκείς για να μπορέσει να εκπληρώσει πλήρως, με ικανοποιητικό τρόπο, τις υποχρεώσεις της όσον αφορά στο Ευρωπαϊκό Στατιστικό Πρόγραμμα. Δυστυχώς, οδηγείται στο συμπέρασμα ότι η κατάσταση συνέχισε να επιδεινώνεται τα τελευταία δύο χρόνια και ότι ο αριθμός του προσωπικού που απασχολείται σήμερα στην ΕΛΣΤΑΤ είναι περίπου 30% μικρότερος από το επίπεδο του 2010. Πράγματι, οι προσπάθειες πρόσληψης προσωπικού στην πάροδο των ετών είχαν πολύ περιορισμένο αποτέλεσμα και δεν έχουν καταφέρει να αντισταθμίσουν τον αριθμό των αποχωρούντων λόγω συνταξιοδότησης και για άλλους λόγους. Ως εκ τούτου, η ΕΛΣΤΑΤ είναι υπό αυξανόμενη πίεση για την υλοποίηση των στατιστικών της προγραμμάτων και οι δυσκολίες καθίστανται τώρα εμφανέστερες και αυξανόμενες. Ειδικότερα, ανακύπτουν δυσκολίες ως προς τη συμμόρφωση με το Ευρωπαϊκό Στατιστικό Πρόγραμμα. Όπως πληροφορήθηκε η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής, αυτές οι χρόνιες δυσκολίες και ανεπάρκειες αντικατοπτρίστηκαν στην τακτική/ετήσια επίσημη ανακοίνωση που έλαβε ο Πρόεδρος της

ΕΛΣΤΑΤ από το Γενικό Διευθυντή της Eurostat το Σεπτέμβριο του 2016, όπου παρατίθενται οι περιπτώσεις μη συμμόρφωσης της Ελλάδας με το Ευρωπαϊκό Στατιστικό Πρόγραμμα για συγκεκριμένους Κανονισμούς της ΕΕ που αφορούν στις περιόδους αναφοράς 2000-2016 (δεύτερο τρίμηνο). Η Eurostat ενημέρωσε την Επιτροπή ότι οι επιδόσεις της Ελλάδας προκαλούν σημαντική ανησυχία. Η Επιτροπή πιστεύει ακράδαντα ότι η ανεπάρκεια πόρων πρέπει να αντιμετωπισθεί ως θέμα ύψιστης σημασίας. Ανταποκρινόμενη σε Σύσταση της Έκθεσης της Επιθεώρησης Ομοτίμων (Peer Review), η ΕΛΣΤΑΤ, σε συνδυασμό με το Κοινό Συνολικό Σχέδιο Δράσης για τις Ελληνικές Στατιστικές (JOSGAP), διαβίβασε επιστολή στον Υπουργό Οικονομικών τον Αύγουστο του 2015, επισημαίνοντας ότι οι ελάχιστοι ανθρώπινοι πόροι που απαιτούνται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της είναι 930 άτομα – περίπου 100 λιγότερα από εκείνα που απασχολούσε το 2010. Στην επιστολή η ΕΛΣΤΑΤ τόνιζε την ανάγκη *“ανάπτυξης ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος από τους αρμόδιους κυβερνητικούς φορείς έτσι ώστε να γίνονται εγκαίρως οι αναγκαίες προσλήψεις καλά καταρτισμένου προσωπικού”*. Η επιστολή ζητούσε να εξασφαλισθεί μέχρι το τέλος του 2016 ο αριθμός των 930 υπαλλήλων. Ωστόσο, όπως και στο παρελθόν, το αίτημα δεν οδήγησε σε καμία αποτελεσματική δράση και το επίπεδο στελέχωσης συνέχισε να φθίνει, με αποτέλεσμα ο αριθμός των απασχολούμενων σήμερα να ανέρχεται σε 720 περίπου, δηλ. 200 λιγότεροι από το ελάχιστο επίπεδο-στόχο.

Η Επιτροπή, αν και δέχεται ότι η ΕΛΣΤΑΤ ακριβολογεί σε γενικές γραμμές ως προς το τρέχον έλλειμμα στελέχωσής της, έχει την άποψη ότι με το σημερινό δημοσιονομικό περιβάλλον και το περιβάλλον απασχόλησης στο δημόσιο τομέα στην Ελλάδα δεν υπάρχουν πολλές προοπτικές για την εκπλήρωση του στόχου βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα. Συνεπώς, προκειμένου να μετριασθούν οι επιπτώσεις της παρούσας υστέρησης, θα πρέπει να επιδιωχθεί η συμφωνία και υποστήριξη του Υπουργείου Οικονομικών για την υλοποίηση του συνόλου ή μέρους των κατωτέρω:

1. Θέσπιση ειδικών διατάξεων σχετικά με: το κίνητρο του προσωπικού άλλων φορέων να μεταταγούν ή να αποσπαστούν στην ΕΛΣΤΑΤ, και τη διευκόλυνση της άμεσης πρόσληψης του μέγιστου δυνατού αριθμού νέων υπαλλήλων.
2. Το νέο προσωπικό πρέπει να αμείβεται σύμφωνα με την ισχύουσα μισθολογική πολιτική για λόγους διασφάλισης της ισότητας μεταξύ όλων των υπαλλήλων της ΕΛΣΤΑΤ. Οποιασδήποτε μορφής διάκριση δεν μπορεί να είναι είναι αποδεκτή. Θα πρέπει, επίσης, να εξετασθεί η προώθηση ειδικών αποδοχών προκειμένου να αντιμετωπιστούν ζητήματα ανισότητας λόγω «προσωπικών διαφορών».

3. Εντός του λειτουργικού πλαισίου της ΕΛΣΤΑΤ, συνιστάται τα Τμήματά της, και οι αντίστοιχοι τομείς αρμοδιότητάς τους, να καθοριστούν και να θεσπιστούν σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό και τις προτεραιότητες της ΕΛΣΤΑΤ. Η τοποθέτηση υπαλλήλων σε θέσεις ευθύνης θα πρέπει επίσης να αποφασίζεται αποκλειστικά από τον Πρόεδρο της ΕΛΣΤΑΤ.
4. Θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη αυτονομία και ευελιξία στον Πρόεδρο της ΕΛΣΤΑΤ να αποφασίζει πώς θα πρέπει να δαπανηθεί ο προϋπολογισμός που έχει συμφωνηθεί με τον Υπουργό Οικονομικών – συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας μεταφοράς κονδυλίων μεταξύ κωδικών του προϋπολογισμού εντός συμφωνηθέντων ορίων.
5. Δημιουργία ευελιξίας σε κρίσιμους τομείς για την ΕΛΣΤΑΤ, ώστε να μπορεί να ολοκληρώνει με επιτυχία το πρόγραμμά της σύμφωνα με το νόμο περί στατιστικών και τις Αρχές 1 έως 6 του Κώδικα Ορθής Πρακτικής. Θα πρέπει να συσταθεί Γραφείο Ειδικών Κεφαλαίων – Πάγιων Προκαταβολών, το οποίο να εκτελεί όποια άλλη λειτουργία ανατίθεται με κοινές αποφάσεις του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ και του Υπουργού Οικονομικών.

Η ΕΛΣΤΑΤ έχει προσδιορίσει ότι η ισχύουσα οργανωτική δομή, η οποία χρονολογείται από το 2000, δεν είναι πλέον κατάλληλη για την κάλυψη των αναγκών μιας σύγχρονης στατιστικής Υπηρεσίας με τον αποτελεσματικότερο τρόπο. Ως εκ τούτου, προτίθεται να προβεί σε μια ενδελεχή επανεξέταση, με σκοπό να εκπονήσει σχέδια για την υλοποίηση μιας πλήρους μεταρρύθμισης. Η Επιτροπή υποστηρίζει θερμά την ΕΛΣΤΑΤ στον τομέα αυτό και θα της συνιστούσε να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στον προσδιορισμό κατά πόσον ένα εναλλακτικό οργανωτικό μοντέλο θα μπορούσε να βελτιώσει την αποδοτικότητα. Η Επιτροπή σημείωσε ότι η οργανωτική δομή της ΕΛΣΤΑΤ βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στο προϊόν της, και ότι αρκετές Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες έχουν επιτύχει σημαντικά οφέλη τα τελευταία χρόνια υιοθετώντας προσεγγίσεις για τη στατιστική παραγωγή βασισμένες περισσότερο στις διαδικασίες, πράγμα το οποίο έχουν αντικατοπτρίσει στην οργανωτική τους δομή. Πρόκειται ιδίως για τις περιπτώσεις όπου αυξήθηκε η χρήση διοικητικών πηγών σε συνδυασμό με την καινοτόμο χρήση σύγχρονων τεχνολογιών. Η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής επισημαίνει ότι θα χρειαστούν αρκετά χρόνια για να επιτευχθεί πλήρως μια τέτοια θεμελιώδης αλλαγή και θα πρέπει να υιοθετηθεί και να προωθηθεί ενεργώς από την ανώτερη διοίκηση της ΕΛΣΤΑΤ προκειμένου να επιτύχει.

Αρχή 4 – Δέσμευση για την Ποιότητα

Οι στατιστικές αρχές δεσμεύονται για την ποιότητα. Προσδιορίζουν με συστηματικό τρόπο και σε τακτική βάση τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες, με σκοπό τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας των διαδικασιών και του στατιστικού προϊόντος.

Στις προηγούμενες εκθέσεις της, η Επιτροπή επαίνεσε την ισχυρή δέσμευση για την ποιότητα στην ΕΛΣΤΑΤ και τα πολλά πρακτικά και άλλα μέτρα που είχαν ξεκινήσει σε αυτό το πλαίσιο. Η υψηλού επιπέδου Ομάδα για την Εποπτεία και Διαχείριση της Ποιότητας των Στατιστικών Εργασιών στην ΕΛΣΤΑΤ, που ενεργεί ως Επιτροπή Ποιότητας για την ΕΛΣΤΑΤ, συστάθηκε ως όργανο για τον εντοπισμό των κινδύνων για την ποιότητα των στατιστικών προϊόντων και την ανάπτυξη βελτιωτικών δράσεων σε συνδυασμό με τους θεματικούς τομείς. Το 2014 προβλεπόταν η σύσταση ενός Τμήματος Ποιότητας, Κώδικα Ορθής Πρακτικής και Πιστοποίησης, το οποίο η Επιτροπή επιδοκίμασε, θεωρώντας ότι θα είχε τη δυνατότητα να ενισχύσει περαιτέρω την οργανωτική δομή για τη διαχείριση της ποιότητας. Ο Κανονισμός Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΛΣΤΑΤ και ο Κανονισμός Στατιστικών Υποχρεώσεων των Φορέων του ΕΛΣΣ παρέχουν νομικώς δεσμευτικά πλαίσια για την παρακολούθηση και καθοδήγηση των στατιστικών διαδικασιών και τη διαχείριση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ της ΕΛΣΤΑΤ και άλλων παραγωγών επίσημων στατιστικών. Έχουν αναπτυχθεί Οδηγίες Ποιότητας για καθολική χρήση στην ΕΛΣΤΑΤ, οι οποίες καλύπτουν όλη τη διαδικασία παραγωγής στατιστικών, από το σχεδιασμό της παραγωγής μέχρι τη διάχυση των στατιστικών προϊόντων και την αξιολόγησή τους. Επιπλέον, εισήχθη μια εσωτερική διαδικασία αξιολόγησης στο επίπεδο των Διευθύνσεων, η οποία περιλαμβάνει τη συμπλήρωση ενός ερωτηματολογίου αυτο-αξιολόγησης και ολοκληρώνεται με την έγκριση μιας έκθεσης αξιολόγησης και την απόφαση σχετικά με καθορισμένες βελτιωτικές δράσεις. Τέλος, προοδευτικά και συστηματικά αναπτύχθηκαν και διαδόθηκαν μεθοδολογικές πληροφορίες για τα στατιστικά προϊόντα.

Ουσιαστική πρόοδος έχει επιτευχθεί ως προς το συντονιστικό ρόλο της ΕΛΣΤΑΤ εντός του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος (ΕΛΣΣ). Η Επιτροπή επικροτεί την πολιτική της ΕΛΣΤΑΤ να δημιουργήσει σε πρώτο στάδιο το θεσμικό περιβάλλον για τις στατιστικές μέσα σε κάθε φορέα του ΕΛΣΣ και να ασχοληθεί σε δεύτερο στάδιο με την πιστοποίηση της ποιότητας των επιμέρους στατιστικών διαδικασιών και προϊόντων. Όσον αφορά στο τελευταίο, η κύρια δραστηριότητα είναι το πρόγραμμα για την Πιστοποίηση Στατιστικών

που παράγονται από άλλες Εθνικές Αρχές, το οποίο αναπτύσσεται κατωτέρω, στο Μέρος 2 της παρούσας Έκθεσης.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής υπογραμμίζει τη σημασία της διατήρησης και ανάπτυξης όλων αυτών των πρωτοβουλιών στο πλαίσιο μιας συντονισμένης προσπάθειας για τη διασφάλιση της ποιότητας των επίσημων στατιστικών στην Ελλάδα. Ειδικότερα, συνιστά να επιδιωχθεί η σύσταση του Τμήματος Ποιότητας, Κώδικα Ορθής Πρακτικής και Πιστοποίησης, που προβλεπόταν το 2014.

Επιπλέον, θα πρέπει να υλοποιηθεί προληπτικά η προσέγγιση της εσωτερικής αξιολόγησης σε όλους τους στατιστικούς τομείς της ΕΛΣΤΑΤ.

Ο ιστοχώρος της ΕΛΣΤΑΤ παρέχει στους χρήστες πληθώρα στατιστικών πινάκων. Στις περισσότερες περιπτώσεις, όμως, οι πίνακες περιέχουν τα στοιχεία για ένα μόνο ημερολογιακό έτος· οι χρονοσειρές αποτελούν εξαίρεση και, όπου παράγονται, τείνουν να είναι μάλλον μικρές. Είναι πιθανόν η προσέγγιση αυτή να μην καλύπτει τις ανάγκες πολλών χρηστών. Επιπλέον η ΕΛΣΤΑΤ, παρά τη διαθεσιμότητα των απαραίτητων εργαλείων και υποδομών, δεν παρέχει πρόσβαση σε λεπτομερή στατιστικά στοιχεία με διαδραστικό τρόπο. Πολλές Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες χρησιμοποιούν PC-Axis ή παρόμοιο εργαλείο για τη διάδοση των στατιστικών τους, που επιτρέπουν στους χρήστες να επιλέγουν από έναν υπερκύβο τις μεταβλητές που χρειάζονται, να εξερευνούν πρότυπα δεδομένων με οπτικά εργαλεία και να τηλεφορτώνουν μόνο την ποσότητα στοιχείων που χρειάζονται και στη μορφή που είναι καταλληλότερη για τις ιδιαίτερες ανάγκες τους.

Η Επιτροπή εκτιμά το γεγονός ότι είναι διαθέσιμες μεθοδολογικές πληροφορίες και εκθέσεις ποιότητας για τα περισσότερα από τα δημοσιευθέντα στατιστικά προϊόντα. Ωστόσο, η παροχή και διαθεσιμότητα εκθέσεων ποιότητας που απευθύνονται σε χρήστες, εκθέσεων ποιότητας που απευθύνονται σε παραγωγούς και μεταδεδομένων δεν είναι τυποποιημένη για τα επιμέρους στατιστικά προϊόντα. Πρώτον, χρησιμοποιούνται ποικίλες έννοιες και ονομασίες για τις εκθέσεις. Δεύτερον, οι μεθοδολογικές πληροφορίες δημοσιεύονται παράλληλα και συνδέονται άμεσα με τις σχετικές στατιστικές για κάθε έτος αναφοράς. Καθώς οι μεθοδολογικές πληροφορίες δεν αλλάζουν συνήθως από έτος σε έτος, θα πρέπει να επανεξετασθεί αυτός ο τρόπος ετήσιας δημοσίευσης αμετάβλητων σε ευρεία κλίμακα εκθέσεων. Τέλος, ο βαθμός των διαθέσιμων λεπτομερειών και η περιεκτικότητα των εκθέσεων ποιότητας τείνουν να ποικίλλουν, επομένως απαιτείται μεγαλύτερη συνέπεια (consistency).

Τόσο ο Κανονισμός Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΛΣΤΑΤ όσο και ο Κανονισμός Στατιστικών Υποχρεώσεων των Φορέων του ΕΛΣΣ, καθώς και η Πολιτική Ποιότητας της ΕΛΣΤΑΤ είναι διαθέσιμα στον ιστοχώρο της ΕΛΣΤΑΤ, το οποίο είναι πολύ καλό· θα πρέπει και οι Οδηγίες Ποιότητας να είναι διαθέσιμες στον ιστοχώρο της ΕΛΣΤΑΤ.

Αρχή 5: Στατιστικό Απόρρητο

Διασφαλίζονται απολύτως η ιδιωτική ζωή των παρόχων δεδομένων (νοικοκυριά, επιχειρήσεις, διοικήσεις και άλλοι αποκρινόμενοι σε έρευνες), η εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που παρέχουν και η χρήση τους μόνο για στατιστικούς σκοπούς.

Στις προηγούμενες εκθέσεις της, η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής συνέστησε στην ΕΛΣΤΑΤ να ενσωματώσει το απόρρητο μαζί με την ακεραιότητα, τη διαθεσιμότητα και την προστασία των δεδομένων σε ένα τυπικό σύστημα προστασίας δεδομένων και διαχείρισης ασφάλειας. Συνέστησε, επίσης, το προσωπικό της ΕΛΣΤΑΤ να υπογράψει συγκεκριμένη δέσμευση τήρησης του στατιστικού απορρήτου, σύμφωνα με το Δείκτη 5.2 του Κώδικα Ορθής Πρακτικής (ΚΟΠ).

Ως προς την πρώτη σύσταση, η ΕΛΣΤΑΤ ενημέρωσε την Επιτροπή σχετικά με το έργο «Αξιολόγηση πολιτικών ασφαλείας και υλοποίησή τους» που αποσκοπεί στην ενσωμάτωση θεμάτων ασφαλείας και προστασίας δεδομένων σε ένα συνολικό σύστημα διαχείρισης ασφαλείας των πληροφοριών, σύμφωνα με το σχετικό πρότυπο, ISO 27001. Για αυτό το θέμα, η ΕΛΣΤΑΤ κατέδειξε, μέσω σχετικών εγγράφων, την προετοιμασία λήψης κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων ασφαλείας πληροφοριών. Η Επιτροπή χαιρετίζει αυτή την εξέλιξη και συνιστά ότι η ΕΛΣΤΑΤ θα πρέπει να παρακολουθεί και να αξιολογεί την υλοποίηση των εν λόγω μέτρων και διαδικασιών σε τακτική βάση.

Όσον αφορά στη δεύτερη σύσταση, η ΕΛΣΤΑΤ ανέφερε ότι, επειδή εκκρεμεί ακόμη σχετική απόφαση του δικαστηρίου, δεν έχει σημειωθεί καμία πρόοδος κατά τα τελευταία δύο χρόνια. Η Επιτροπή υπογραμμίζει και πάλι ότι, παρά το γεγονός ότι το στατιστικό απόρρητο καλύπτεται πλήρως στον Ελληνικό Στατιστικό Νόμο, μια τέτοια δέσμευση, υπογεγραμμένη από το προσωπικό, θα ενίσχυε το Νόμο και θα καθιστούσε κάθε υπάλληλο απόλυτα ενημερωμένο για τις συνέπειες και τις κυρώσεις που προβλέπονται σε περιπτώσεις παραβίασης του απορρήτου. Σχετικά με αυτό, η Επιτροπή παροτρύνει την ΕΛΣΤΑΤ να συμφωνήσει με το προσωπικό της στην υπογραφή μιας κατάλληλης δέσμευσης τήρησης του στατιστικού απορρήτου όπως προβλέπεται στον ΚΟΠ.

Τέλος, η Επιτροπή θα ήθελε να επιστήσει την προσοχή της ΕΛΣΤΑΤ σε μία πρόσφατη εξέλιξη στη νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων, και συγκεκριμένα την υιοθέτηση του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ), ο οποίος θα τεθεί σε ισχύ στις 25 Μαΐου 2018. Σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ, απαιτείται από κάθε δημόσια Αρχή να ορίσει έναν υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, ο οποίος θα ασχολείται με όλα τα θέματα που σχετίζονται με την προστασία δεδομένων. Η ΕΛΣΤΑΤ θα πρέπει να είναι κατάλληλα προετοιμασμένη για την εκπλήρωση αυτής της υποχρέωσης ενόψει της κρίσιμης σημασίας του στατιστικού απορρήτου και, κατ' επέκταση, της προστασίας δεδομένων για μια Εθνική Στατιστική Υπηρεσία.

Αρχή 6 – Αμεροληψία και Αντικειμενικότητα

Οι στατιστικές αρχές αναπτύσσουν, παράγουν και διαχέουν ευρωπαϊκές στατιστικές με σεβασμό στην επιστημονική ανεξαρτησία και με αντικειμενικότητα, επαγγελματισμό και διαφάνεια, όπου διασφαλίζεται η ίση μεταχείριση όλων των χρηστών.

Στις προηγούμενες εκθέσεις της, η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής συμπέρανε ότι η ΕΛΣΤΑΤ επιδεικνύει βαθύ σεβασμό για την Αρχή 6, με το να παράγει επίσημες στατιστικές βασισμένες σε ορθές μεθόδους και να τις παρουσιάζει με έναν επαγγελματικό στατιστικό τρόπο. Ιδιαίτερα η Επιτροπή σημείωσε ότι η ισότιμη πρόσβαση όλων των χρηστών στα στατιστικά στοιχεία αποτελεί μια βασική αρχή για την ΕΛΣΤΑΤ και ότι οι δημοσιεύσεις στατιστικών στοιχείων είναι απλές και τεκμηριωμένες παρουσιάσεις δεδομένων, χωρίς σχόλια μεροληπτικού χαρακτήρα. Η Επιτροπή είναι ικανοποιημένη που αυτό συνεχίζεται και, κατά συνέπεια, επικροτεί τα μέτρα και ενθαρρύνει την ΕΛΣΤΑΤ να συνεχίσει τις προσπάθειές της για τη δημοσιοποίηση των στατιστικών της και την προώθηση της χρήσης των υψηλής ποιότητας προϊόντων της.

Ιδιαίτερα, η Επιτροπή τονίζει την ανάγκη η ΕΛΣΤΑΤ και οι άλλοι εταίροι στο Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα να τηρούν αυστηρά τις συμφωνηθείσες διαδικασίες δημοσίευσης στατιστικών προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε μη εξουσιοδοτημένη προδημοσίευση ή διαρροή δεδομένων. Σε συνέχεια των σχετικών σχολίων στην τελευταία της έκθεση, η Επιτροπή σημειώνει με ικανοποίηση ότι η ΕΛΣΤΑΤ έλαβε μέτρα προκειμένου να τονίσει τη

σπουδαιότητα αυτού του θέματος στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματός της για την πιστοποίηση των στατιστικών που παράγονται από άλλες Εθνικές Αρχές.

Παρά τις συνεχιζόμενες αυτές προσπάθειες της ΕΛΣΤΑΤ, η Επιτροπή σημειώνει με απογοήτευση ότι υπήρξαν δύο περιστατικά τα οποία θα μπορούσαν να εκληφθούν ως παραβάσεις προδημοσίευσης Δημοσιονομικών Στατιστικών πριν από την δημοσίευσή τους, τόσο τον Απρίλιο όσο και τον Οκτώβριο του 2016. Όπως και στην περίπτωση παρόμοιου περιστατικού που εντοπίστηκε το 2013, οι παραβάσεις δεν φαίνεται να οφείλονταν σε αμέλεια της ΕΛΣΤΑΤ, αλλά σε αδυναμίες σε άλλα μέρη του συστήματος. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η οριστικοποίηση αυτών των στοιχείων είναι πολυσύνθετη και χρονοβόρα διαδικασία, καθώς απαιτεί στενή συνεργασία μεταξύ της ΕΛΣΤΑΤ, του Υπουργείου Οικονομικών και της Τράπεζας της Ελλάδος, αλλά και διαβούλευση με τη Eurostat. Αυτό, φυσικά, δεν δικαιολογεί τυχόν παραβάσεις, αλλά επισημαίνει την απόλυτη ανάγκη να διασφαλιστεί ότι σαφή μέτρα συμφωνούνται και υιοθετούνται από όλους τους εταίρους που συμμετέχουν στη διαδικασία, για την προφύλαξη από οποιαδήποτε υποτροπή στο μέλλον. Η μεγάλη προβολή και η ευαισθησία αυτών των στοιχείων στην Ελλάδα καθιστά ακόμη πιο σημαντικό, στο πλαίσιο της προστασίας της υπόληψης και της ακεραιότητας όλου του στατιστικού συστήματος, να αποφευχθεί οποιαδήποτε διαρροή στο μέλλον.

Μέρος 2: Πιστοποίηση των Στατιστικών που παράγονται από τους Φορείς του ΕΛΣΣ

Σύμφωνα με τον Ελληνικό Στατιστικό Νόμο, δεκαεννέα φορείς, συμπεριλαμβανομένης της ΕΛΣΤΑΤ και της Τράπεζας της Ελλάδος ορίζονται ως Φορείς του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος (ΕΛΣΣ)⁶. Εννέα από αυτούς τους φορείς⁷ ορίζονται και ως άλλες Εθνικές Αρχές, επειδή παράγουν Ευρωπαϊκές Στατιστικές. Το Άρθρο 11, παράγραφος 6, του Νόμου ορίζει ότι η ΕΛΣΤΑΤ έχει την αρμοδιότητα να πιστοποιεί, ως “επίσημες”, στατιστικές που παράγονται από τους άλλους φορείς του ΕΛΣΣ.

Όπως ήδη αναφέρθηκε στο Μέρος 1 της έκθεσης, έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος ως προς το συντονιστικό ρόλο της ΕΛΣΤΑΤ μέσα στο Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα. Η

⁶http://www.statistics.gr/documents/20181/1196143/Agencies_HSS_28_12_2016_GR.pdf/29ce1e5c-3fea-4c07-bb53-4ffb530d4d94

⁷http://www.statistics.gr/documents/20181/1196143/National_Authorities_HSS_28_12_2016_GR.pdf/b32baf2e-81df-4611-9825-81eece69c262

πολιτική της ΕΛΣΤΑΤ είναι να δημιουργήσει, σε πρώτο στάδιο, το θεσμικό περιβάλλον για τις στατιστικές μέσα σε κάθε φορέα και να ασχοληθεί, σε δεύτερο στάδιο, με την ποιότητα των επιμέρους στατιστικών διαδικασιών και προϊόντων. Αυτές οι δύο διαστάσεις μαζί αποτελούν και τη βάση για την πιστοποίηση των στατιστικών που παράγονται από τους Φορείς του ΕΛΣΣ.

Ένα βασικό στοιχείο για τη δημιουργία του κατάλληλου θεσμικού περιβάλλοντος είναι ο ορισμός Στατιστικού Επικεφαλής, σύμφωνα με τους Δείκτες 1.2, 1.3 και 1.4 της Αρχής 1 του Κώδικα Ορθής Πρακτικής, ο οποίος έχει την αποκλειστική ευθύνη για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις στατιστικές μεθόδους, τα πρότυπα και τις διαδικασίες, καθώς και σχετικά με το περιεχόμενο και τη χρονική στιγμή της δημοσίευσης επίσημων στατιστικών στοιχείων. Η Επιτροπή σημειώνει με ικανοποίηση ότι όλες οι άλλες Εθνικές Αρχές, με εξαίρεση την Τράπεζα της Ελλάδος, και όλοι οι άλλοι Φορείς, με εξαίρεση το Υπουργείο Εξωτερικών, έχουν ήδη ορίσει Στατιστικό Επικεφαλής.

Βάσει των δύο πιλοτικών ασκήσεων πιστοποίησης που διενεργήθηκαν το 2013 και το 2014, η ΕΛΣΤΑΤ ολοκλήρωσε το 2015 ένα εγχειρίδιο, με τίτλο *“Παρουσίαση των Αρχών και Διαδικασιών για την Πιστοποίηση των Στατιστικών του ΕΛΣΣ”*⁸. Το εγχειρίδιο καθορίζει μία πολυσταδιακή διαδικασία για την αξιολόγηση των επιμέρους στατιστικών προϊόντων κάθε φορέα, με γνώμονα τον Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές, η οποία λαμβάνει υπόψη: α) τις εκθέσεις ποιότητας των φορέων του ΕΛΣΣ, οι οποίες καταρτίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του Άρθρου 7 του Κανονισμού Στατιστικών Υποχρεώσεων των φορέων του ΕΛΣΣ, β) την αλληλογραφία και τις συζητήσεις με τους εκπροσώπους των φορέων που είναι αρμόδιοι για τις στατιστικές, γ) τη γραπτή τεκμηρίωση που παρέχεται από τους φορείς, και δ) τις παρατηρήσεις της ΕΛΣΤΑΤ όσον αφορά στη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την παραγωγή μιας Έκθεσης Πιστοποίησης, η οποία καταρτίζεται από μια ειδική ομάδα πιστοποίησης της ΕΛΣΤΑΤ, βάσει της οποίας ο Πρόεδρος της ΕΛΣΤΑΤ αποφασίζει εάν το στατιστικό προϊόν θα πιστοποιηθεί ως “επίσημη στατιστική” ή όχι.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής ενημερώθηκε ότι η ΕΛΣΤΑΤ ολοκλήρωσε το στάδιο επίσκεψης στις άλλες Εθνικές Αρχές το 2015, κατόπιν δημοσίευσης σχετικής ανακοίνωσης στο διαδικτυακό τόπο της ΕΛΣΤΑΤ. Προκειμένου να κατανοήσει καλύτερα

⁸http://www.statistics.gr/documents/20181/1196143/Principles_ELSS_GR.pdf/cc491020-757a-4882-8a27-ca50a821fa5c

πώς εξελίσσεται στην πράξη η διαδικασία πιστοποίησης, η Επιτροπή, κατά τη συνεδρίασή της τον Οκτώβριο, συναντήθηκε με εκπροσώπους τριών Φορέων, συγκεκριμένα των Υπουργείων Οικονομικών, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, και Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Στην εν λόγω συνάντηση παρέστη και η Μονάδα της ΕΛΣΤΑΤ που είναι αρμόδια για το συντονισμό της διαδικασίας πιστοποίησης.

Παρότι τα τρία Υπουργεία βρίσκονταν σε διαφορετικά στάδια της διαδικασίας πιστοποίησης, ήταν και τα τρία θετικά διακείμενα προς αυτήν και μπορούσαν να αντιληφθούν τα οφέλη που θα απέφερε τελικά η τυπική πιστοποίηση των στατιστικών τους ως “επίσημων στατιστικών”. Το Υπουργείο Οικονομικών βρίσκεται σε πιο προχωρημένο στάδιο και έχει μια εξαμελή ομάδα εργασίας που συντονίζει την παραγωγή τεσσάρων στατιστικών δελτίων για τον κρατικό προϋπολογισμό, θέματα Γενικής Κυβέρνησης και το δημόσιο χρέος. Το Υπουργείο δημοσιεύει στον ιστοχώρο του Ημερολόγιο Ανακοινώσεων και έχει καταρτίσει Πολιτική Ποιότητας, Στατιστικό Πρόγραμμα Εργασιών, Ετήσια Έκθεση και Δελτίο Χρήστη – όλα (με εξαίρεση την Ετήσια Έκθεση) είναι διαθέσιμα στο διαδικτυακό του τόπο⁹.

Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων έχει μια ομάδα υποστήριξης αποτελούμενη από δώδεκα μέλη προερχόμενα από τις διάφορες Μονάδες που παράγουν στατιστικές, και, επίσης, έχει καταρτίσει Πολιτική Ποιότητας. Το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, το οποίο όρισε Στατιστικό Επικεφαλής το Δεκέμβριο του 2015, βρίσκεται σε πιο αρχικό στάδιο της διαδικασίας.

Η Επιτροπή εκτιμά τις σημαντικές προσπάθειες που επενδύει η ΕΛΣΤΑΤ για την υλοποίηση του προγράμματος πιστοποίησης. Οι διαδικασίες πιστοποίησης που ορίζονται στο εγχειρίδιο είναι αρκετά απαιτητικές και οι Φορείς του ΕΛΣΣ χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να ολοκληρώσουν τα βασικά βήματα που απαιτούνται για τη συνέχιση και την ολοκλήρωση της διαδικασίας Πιστοποίησης. Δεν προκαλεί επομένως έκπληξη το γεγονός ότι το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαρκεί περισσότερο από όσο προβλεπόταν αρχικά. Ωστόσο, η Επιτροπή είναι ικανοποιημένη από το γεγονός ότι σημειώνεται σημαντική πρόοδος και οι Φορείς ανταποκρίνονται θετικά στο πρόγραμμα. Η Επιτροπή ενθαρρύνει την ΕΛΣΤΑΤ να συνεχίσει συστηματικά τις προσπάθειές της και να διασφαλίσει τη συμμετοχή στο πρόγραμμα όλων των Φορέων του ΕΛΣΣ και την πιστοποίηση, κατά προτεραιότητα, των πιο σημαντικών στατιστικών προϊόντων.

⁹<http://www.minfin.gr/?q=el/content/%CF%83%CF%85%CE%BC%CF%80%CE%BB%CE%B7%CF%81%CF%89%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%85%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B4%CE%B5%CE%BB%CF%84%CE%AF%CF%89%CE%BD>

Παράρτημα 1

Πληροφορίες για τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής

- *Gerry O' Hanlon, πρώην Γενικός Διευθυντής (Επικεφαλής) της Ιρλανδικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ορισθείς από τον Ευρωπαϊκό Συμβουλευτικό Φορέα για τη Διακυβέρνηση στον Τομέα της Στατιστικής (ESGAB), Πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής Ελένη Μπήτρου, Προϊσταμένη του Τμήματος Ειδικού Λογιστηρίου και Προϋπολογισμού της Βουλής των Ελλήνων, ορισθείσα από τη Βουλή των Ελλήνων, Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής*

- *Dr. Peter Hackl, πρώην Γενικός Διευθυντής (Επικεφαλής) της Αυστριακής Στατιστικής Υπηρεσίας, ορισθείς από τη Eurostat, Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής*

- *Jan Plovsing, πρώην Γενικός Διευθυντής (Επικεφαλής) της Δανικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ορισθείς από την Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος (ESSC), Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής- Δρ. Βασίλειος Ζορκάδης, Διευθυντής της Γραμματείας της Ελληνικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ορισθείς από την Ελληνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής*

Παράρτημα2

Χρονικό Δικαστικών Διαδικασιών 2011-2016

- **Σεπτέμβριος 2011:** ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος ξεκίνησε έρευνα για να εξετάσει τις κατηγορίες ότι ο Ανδρέας Γεωργίου και άλλα δύο υψηλόβαθμα στελέχη της ΕΛΣΤΑΤ συνωμότησαν προκειμένου να διογκώσουν τεχνητά τα στοιχεία του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης του 2009 εις βάρος της Ελλάδας.
- **Ιανουάριος 2013:** ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι πρέπει να ασκηθεί ποινική δίωξη κατά του κ. Γεωργίου και των δύο υψηλόβαθμων στελεχών με την κατηγορία της διόγκωσης του ελλείμματος του 2009, και κατά του κ. Γεωργίου για παράβαση καθήκοντος. Ορίστηκε Ανακριτής για την προώθηση της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένης, μεταξύ άλλων, της λήψης μαρτυρικών καταθέσεων και ισχυρισμών από τους μάρτυρες και τους κατηγορουμένους.
- **Ιούλιος 2013:** ο Ανακριτής κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η υπόθεση έπρεπε να “τεθεί στο αρχείο”, δηλαδή έπρεπε να διακοπεί και να αποσυρθούν όλες οι κατηγορίες. Όμως, μετά από ενστάσεις πολιτικών και άλλων ομάδων συμφερόντων, αποφασίστηκε να ξανανοιίξει η υπόθεση και ανατέθηκε σε Εισαγγελέα Εφετών να διενεργήσει περαιτέρω έρευνες.
- **Μάιος 2014 – Αύγουστος 2014:** ο Εισαγγελέας που ανέλαβε την υπόθεση εισηγήθηκε στο Συμβούλιο Εφετών να “τεθεί στο αρχείο” η υπόθεση και να αποσυρθούν όλες οι κατηγορίες. Αυτό και πάλι οδήγησε σε έντονες δημόσιες ενστάσεις από πολιτικές και άλλες ομάδες συμφερόντων, οι οποίες απαιτούσαν να απορριφθεί η εισήγηση του Εισαγγελέα και η υπόθεση να παραπεμφθεί σε δημόσια δίκη. Το Συμβούλιο Εφετών έκρινε σκόπιμο να μην δεχθεί τις εισηγήσεις του Εισαγγελέα, και εξέδωσε Βούλευμα διατάσσοντας περαιτέρω ανάκριση “...ώστε να εξαντληθεί κάθε δυνατότητα διερεύνησης όλων των πτυχών της υπόθεσης από τις οποίες θα μπορούσε να σχηματισθεί επαρκώς θεμελιωμένη δικαστική κρίση”.
- **Μάιος 2015 – Ιούλιος 2015:** μετά από περαιτέρω ενδελεχή έρευνα από νέο Ανακριτή, ανατέθηκε η υπόθεση σε νέο Εισαγγελέα, ο οποίος εισηγήθηκε στο Συμβούλιο Εφετών να “τεθεί στο αρχείο” η υπόθεση και να αποσυρθούν όλες οι κατηγορίες. Αυτό οδήγησε πάλι σε δημόσιες διαμαρτυρίες. Το Συμβούλιο Εφετών εξέδωσε Βούλευμα με το οποίο απήλλαξε τον Ανδρέα Γεωργίου και τους δύο συγκατηγορουμένους του από την ποινική κατηγορία της συνωμοσίας για παραποίηση των στοιχείων του ελλείμματος. Ωστόσο, το Βούλευμα όριζε ότι ο κ. Γεωργίου έπρεπε να δικαστεί για την πλημμεληματική κατηγορία της παράβασης καθήκοντος για τρεις λόγους, δηλαδή:
 - Δεν ζήτησε την έγκριση του πρώην συλλογικού οργάνου της ΕΛΣΤΑΤ για τη Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος του 2009
 - Δεν συγκάλεσε το συλλογικό όργανο μετά τον Οκτώβριο του 2010, και
 - Δεν είχε πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στην ΕΛΣΤΑΤ κατά τους πρώτους τρεις μήνες της θητείας του, καθώς, έως το Νοέμβριο του 2010, εκκρεμούσε η τυπική διακοπή της απασχόλησής του στο ΔΝΤ.
- **Σεπτέμβριος 2015:** η Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου άσκησε αναίρεση του Βουλεύματος του Εφετείου όσον αφορά στην απόσυρση των ποινικών κατηγοριών κατά του κ. Γεωργίου και των συγκατηγορουμένων του για παραποίηση του ελλείμματος. Συνοψίζοντας, οι λόγοι που προέβαλε η Αντεισαγγελέας για την απόφασή της ήταν “έλλειψη συγκεκριμένης και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας και εσφαλμένη εφαρμογή ουσιαστικών διατάξεων του ποινικού δικαίου”.
- **Νοέμβριος 2015 – Αύγουστος 2016:** ο Αρειος Πάγος εξέτασε την αναίρεση της Αντεισαγγελέως και έδωσε εντολή στο Συμβούλιο Εφετών να επανεξετάσει το απαλλακτικό του βούλευμα, προκαλώντας έτσι την επανέναρξη της όλης διαδικασίας σε νέες έρευνες.
- **Σεπτέμβριος 2016:** η Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου (πρώην Αντεισαγγελέας) διέταξε νέα έρευνα με αφορμή ισχυρισμούς ΜΜΕ ότι υπήρξε συνωμοσία της ΕΕ, του ΔΝΤ και Ελλήνων αξιωματούχων για τεχνητή διόγκωση των στοιχείων του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης του 2009.

- **Νοέμβριος 2016:** ο Εισαγγελέας τον οποίο όρισε το Συμβούλιο Εφετών προκειμένου να επανεξετάσει την υπόθεση υπό το φως της απόφασης του Αρείου Πάγου εισηγήθηκε και πάλι στο Εφετείο την απόσυρση των κατηγοριών.
- **Δεκέμβριος 2016:** οι τρεις πλημμεληματικές κατηγορίες για παράβαση καθήκοντος κατά του κ. Γεωργίου απορρίπτονται ομόφωνα από τρεις δικαστές του Πρωτοδικείου σε δίκη στις 6 Δεκεμβρίου.
- **Δεκέμβριος 2016:** η απόφαση του Πρωτοδικείου να απαλλάξει τον κ. Γεωργίου ως προς τις πλημμεληματικές κατηγορίες ακυρώνεται από τον εισαγγελέα και η υπόθεση παραπέμπεται στο Εφετείο για επανάληψη της δίκης σε επίπεδο ανώτατου δικαστηρίου.